

Statsminister Jan P. Syse

Høyres Gruppekonferanse 18.10.89

Det finnes en myte som den forrige regjering har skapt om regjeringsskiftet. Det er at en ny regjering ikke trengs. Norsk økonomi er i orden, sier man, den er blitt rettet opp. Innstramningen har virket, og nå kan Norge begynne å bruke penger.

Men ingen ting er mindre riktig. Den forrige regjering har ikke fått til den omstilling som er nødvendig. Det skapes ikke nok arbeidsplasser. Den offentlige sektor er blitt større og tyngre enn noensinne. Staten har aldri brukt mer av oljeformuen. Fastlandsøkonomien har aldri vært lengre fra å finansiere Norge.

Den forrige regjering har lagt fram et budsjett for 1990 med rekordartet underskudd. Gunnar Berge sa selv at dette er en politikk som landet ikke kan leve med. Vi øker etterspørselen, men ikke produksjonen. Lønnsmoderasjon er oppnådd ved hjelp av virkemidler som ikke kan bli varige - en lønnslov kan jo ikke bli noe permanent tiltak, like lite som en lønnsstopp. Spørsmålet er hvordan vi oppnår lønnsmoderasjon uten lønnslov. Og det spørsmålet står ubesvart etter Arbeiderparti-regjeringen. Det må vi besvare.

Underskuddet er for stort, skattestimulansene for små, balansen for dårlig. Vår revisjon av budsjettet må rette på dette, eller gå i gang med å rette på dette. Det rekker vi ikke i ett enkelt budsjettår, men vi må gjøre en skikkelig begynnelse. Hvis vi ikke gjør det, risikerer vi at renten begynner å gå oppover igjen. Det har ikke bedriftene - og familiene - råd til nå.

Samtidig må vi forandre virkemidler og vektlegging på mange områder. Hele budsjettet må rettes sterkere inn mot å skape økonomisk vekst. Det dreier seg om å benytte ressursene mer effektivt, om å sette målene høyere i undervisning og forskning, om å stimulere tiltakslyst og nyetableringer fremfor bare å øke etterspørselen. Skattelettelser er noe mer enn anledning til å

bruke mer penger. De kan fremfor alt være en vekstfaktor: de kan stimulere arbeidsinnsatsen, øke kapitaldannelsen og gjøre det lettere å gå i gang med ny virksomhet på egen hånd. Hvis vi skal vinne kampen mot arbeidsløsheten må vi utløse slike krefter. Dette blir en hovedoppgave for denne regjeringen. Og det måtte et regjeringsskifte til for å få satt dette opp som hovedoppgaven.

Kampen mot arbeidsløshet er ikke bare et spørsmål om å lage sysselsetting. Det er et spørsmål om hva slags sysselsetting. Offentlige tiltak kan aldri være mer enn et midlertidig svar. Det holdbare svaret ligger i en samlet økonomisk politikk som gjør norsk næringsliv konkurransedyktig, og som dermed skaper vekst og nye jobber i det vanlige arbeidsmarkedet. Det er en slik snu-operasjon vi trenger i dag.

Vi står foran et inntektsoppgjør som kan bli meget vanskelig. Det er aldri lett når man skal ta spranget fra en tvungen til en fri lønnsfastsettelse. Jeg ser at enkelte av de kommende aktører i disse dager gjentar ubevegelige og uforsonlige posisjoner og varslers om at de ikke vil være forberedt på å samarbeide om lønnsmoderasjon. Jeg tror dette er meget uklokt. I disse spørsmålene er vi alle helt avhengige av hverandre. Ingen vil ha glede og alle vil bli skadet av et oppgjør som sprenger de økonomiske rammer. Alle vil ha tapt, hvis rammene blir sprengt og resultatet blir høyere renter, høyere inflasjon og større arbeidsløshet. Det er denne faren vi må avverge, og det er en felles sak.

Oppgavene står i kø. En særlig oppgave blir å løse krisen i Nord-Norge. Det vil si: Å gi landsdelen og nordlendingene selv redskapene til å løse krisen. Vi arbeider hardt med dette: Med planer om en egen tiltakssone i Finnmark og Nord-Troms, og en egen melding om kyst-Norge. Dette er spørsmål om en riktig og holdbar fiskeripolitikk, men det er også spørsmål om å utvikle en landbasert fremtid i nord. Vi må finne svarene i samråd med landsdelens egne folk. Selv vil jeg forsøke å reise nordover så snart som mulig for å få et mest mulig presist bilde av situasjonen, og lytte til dem som kjenner problemene - og løsningene.